

OPPORTUNITIES AND POTENTIAL ? 15.6.2018

ESITYKSEN SISÄLTÖ

1. KAINUUN ETU OY
2. KAINUUN PERUSPOTENTIAALI - KÖYHÄNÄ PYSSYY YRITTÄMÄTTÄKIN
3. KAINUUN STRATEGISET ALUEET
4. YRITYSTEN KASVUA KAINUUSSA - TÄHTIESIMERKKEJÄ
5. DIGITTÄÄKÖ ? – USALLALLAMMEKO OPPIA UUTTA AJATTELUA
6. PÄÄOMAHUOLTO – PÄÄOMAA TARVITAAN MENETYKSEEN
7. KIVI- JA KAIVANNAISTEOLLISUUS, METALLI, METSÄBIOTALOUS, MATKAILU MITEN MENEET?

KAINUUN ETU OY Ilman elinkeinoelämää ei ole elämää

EUROOPAN PARAS KEHITYSYHTIÖ KAINUUN ETU OY TOTEUTTAA
MAAKUNTAOHJELMAA YRITYSTEN NÄKÖKULMASTA

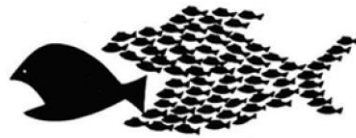
– MAHDOLLISUUDET VS. POTENTIAALI

1000 KAINUUSSA TOIMIVAA YRITYSTÄ KEHITYSTYÖSSÄ MAKSAJINA 2017

TEHTÄVÄMME ON

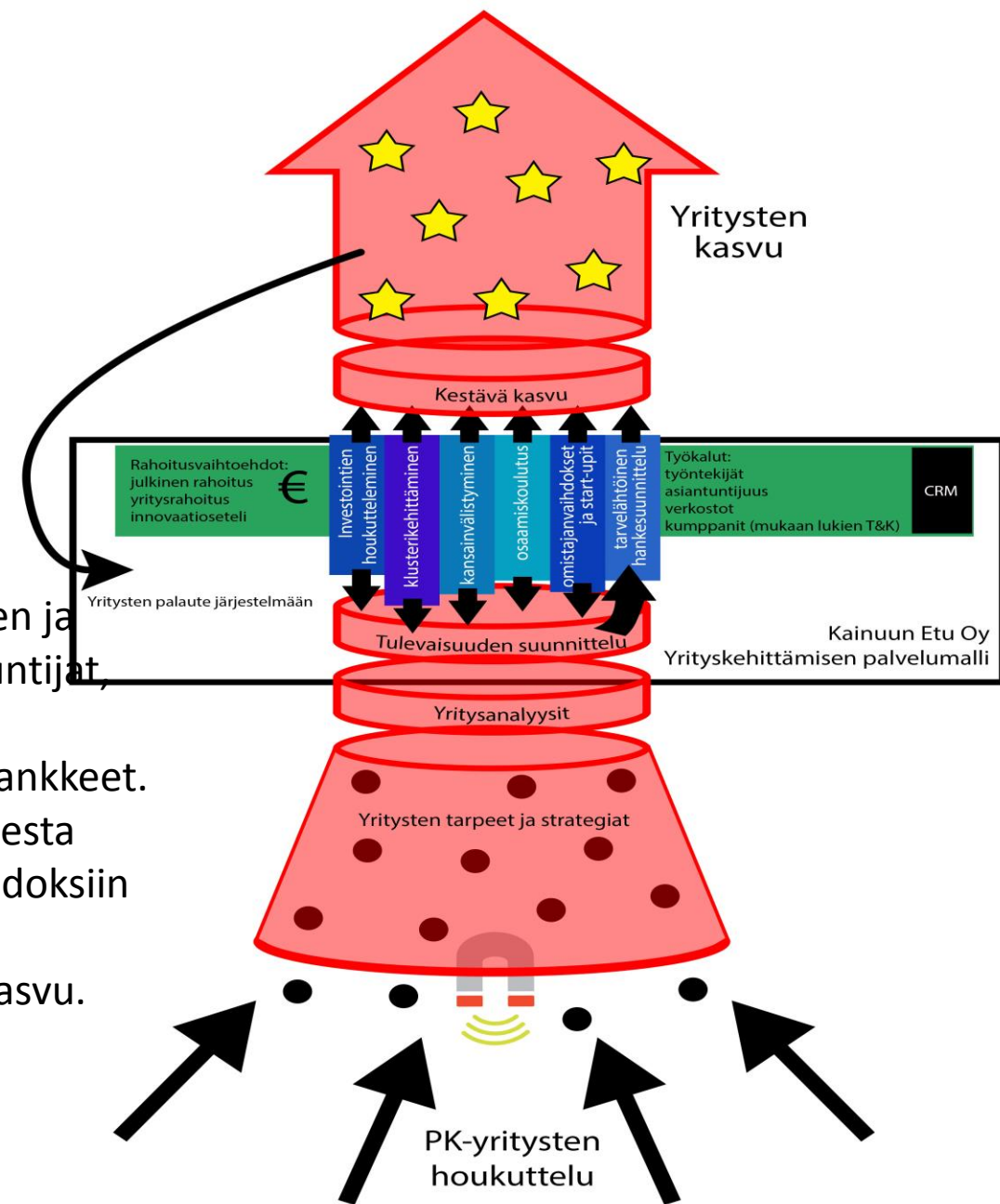
- ✓ AUTTAA KAINUULAISIA JA KAINUUSSA TOIMIVIA YRITYKSIÄ KASVAMAAN KANNATTAVASTI
 - ✓ UUDISTAA YRITYKSIÄ KILPAILUKYKYISEMMIKSI, INNOVAATIOT
 - ✓ TUKEA YRITYKSIÄ KANSAINVÄLISTYMISSÄ
 - ✓ LUODA VERKOSTOJA/PÄÄSTÄ VERKOSTOIHIN, JOIDEN AVULLA
- TULEMME VAHVOIKSI, OULUN YLIOPISTO JA KAINUUN LIITTO TÄRKEIMMÄT KV - PARTNERIT
- ✓ LUODA MENESTYKSEN EDELLYTYKSET YHDESSÄ YRITYKSIEN KANSSA
 - ✓ ENNAKOINTI JA REAGOINTI YRITYKSIEN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIIN
 - ✓ MAAKUNTAOHJELMAN JA TOTSUN TOTEUTTAMINEN YRITYSLÄHTÖISESTI

Palkittu kehittämismalli

Kehitysyhtiö malli 5.0

- * Sektorirajat ylittävä, toimialariippumaton palvelumallialueen yrityksille hyödynnettäväksi liiketoiminnassaan ja kasvussa.
- Tämän toiminta-mallin ja eri kehityspalveluiden avulla luotu konsepti, jonka avulla kootaan yhteen yritysten tarpeisiin perustuvaan kehittämiseen ja kestäväan kasvuun tarvittavat välineet ja työkalut, kuten resurssit, asiantuntijat, verkostot sekä kumppanuudet (myös T&K).
- * Isompia haasteita varten on luotu klustereiden kehitys- ja yritysryhmähankkeet.
- * Palveluita tarjotaan koko yrityksen elinkaaren ajan yrityksen perustamisesta rahoitukseen hankintaan, kasvuun, kansainvälistymiseen ja omistajanvaihdoksiin saakka.
- Tavoitteena on aidosti yritysten kannattava kasvu ja Kainuun kestävä kasvu.
- **INDUSTRY 4.0.**

Kainuussa on nyt käynnissä positiivinen rakennemuutos

Kainuun talous kasvaa ja näkymät ovat positiiviset, varsinkin kun suuret investoinnit toteutuvat

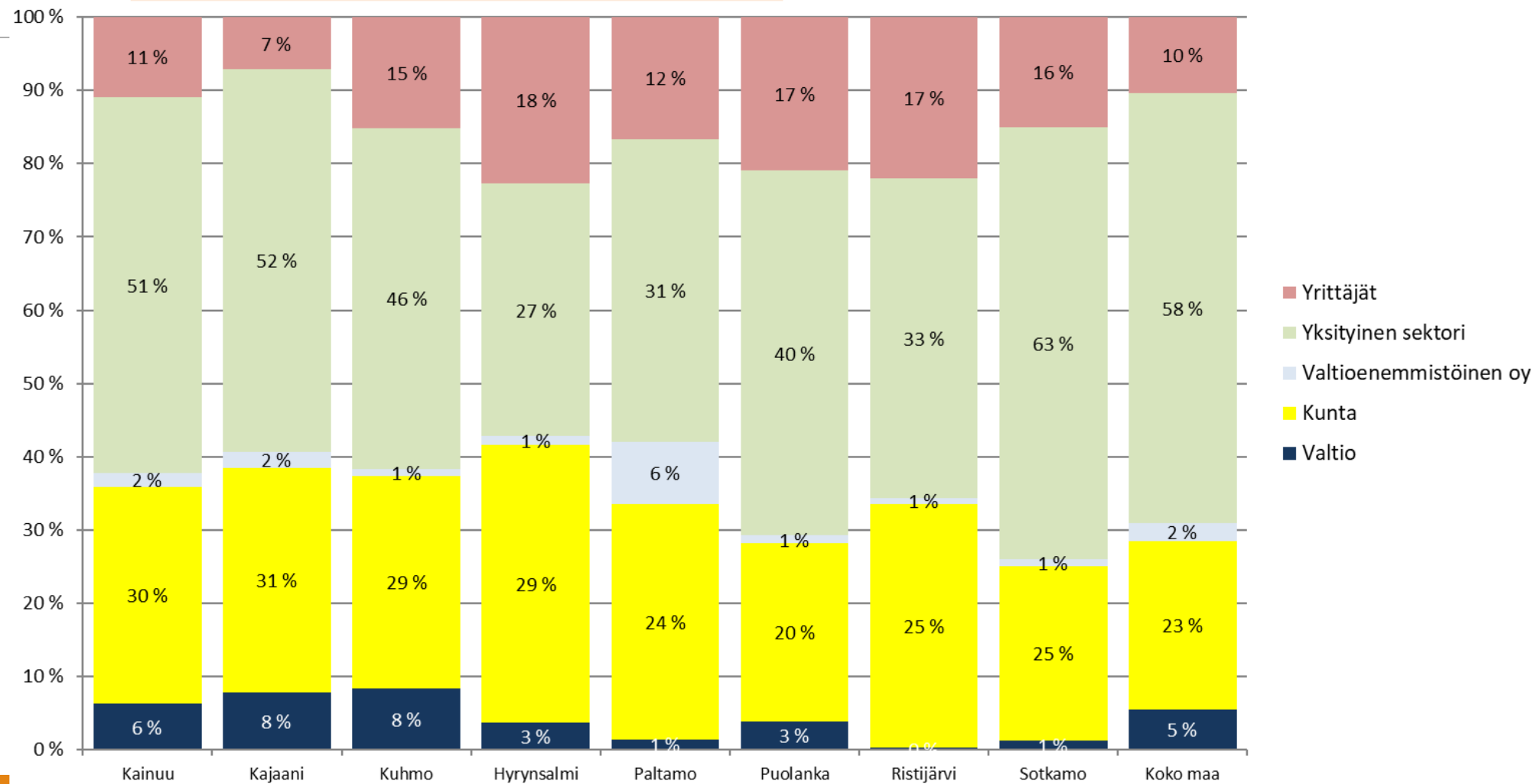
Kainuun elinkeinoelämän ja yritystoiminnan sekä työttömyyden määrän ja rakenteen tilanne Kainuussa on syksyllä 2017 paljon parempi kuin vuosi sitten. Myös pk-yritysten liikevaihto kasvaa HISTORIALLISEN HYVIN

Tämänhetkisen pk- ja mikroyritysten kehittymisen myötä Kainuun aluetalous rakentuu vähitellen useamman toimialan varaan, mikä vahvistaa alueen resilienssiä. Vaikka Kainuun bruttokansantuote, 27 160 euroa/asukas (v. 2014 käyvin hinnoin), jää koko maan tasoa alemmaksi, on Kainuun bkt kasvanut selvästi koko maan kasvua voimakkaammin.

Pitkän aikavälin kasvu on ollut 9,5 prosenttia (koko maassa 7,8 %). Kaikkien toimialojen liikevaihdon indeksin kasvu viime vuoteen verrattuna oli suurin Kainuussa (11 %) (koko maa 2,4 %). Vienti on kasvanut 51 % vuodesta 2013 vuoteen 2016. Voimakas kasvu näkyy yritysten SUURENA vaikeutena saada osaavaa työvoimaa.

TYÖPAIKAT toimialan mukaan 2007 - 2015

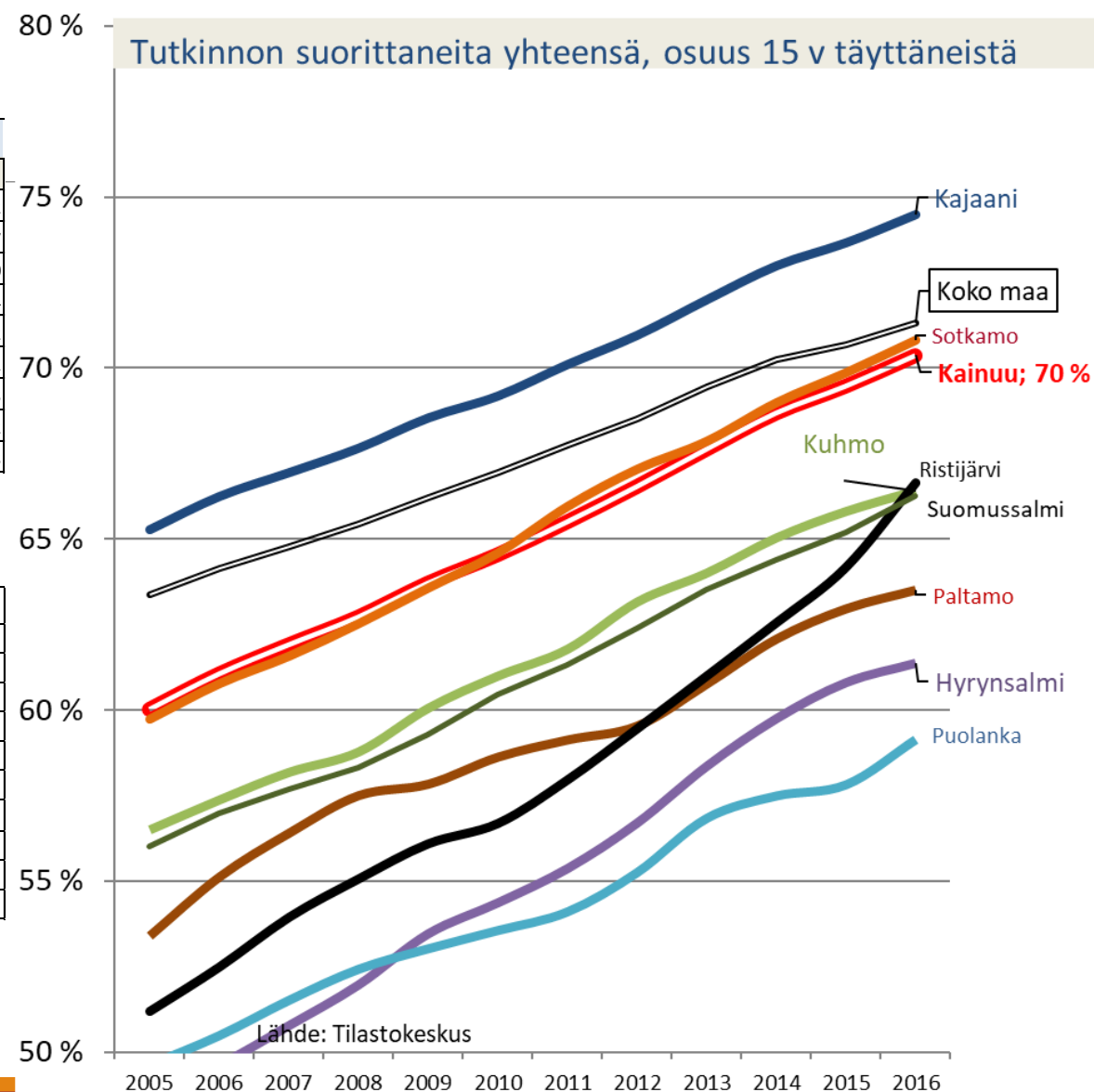
Työpaikat työnantajasektorin mukaan 2015

Tutkinnon suorittaneet muutos 2005-2016

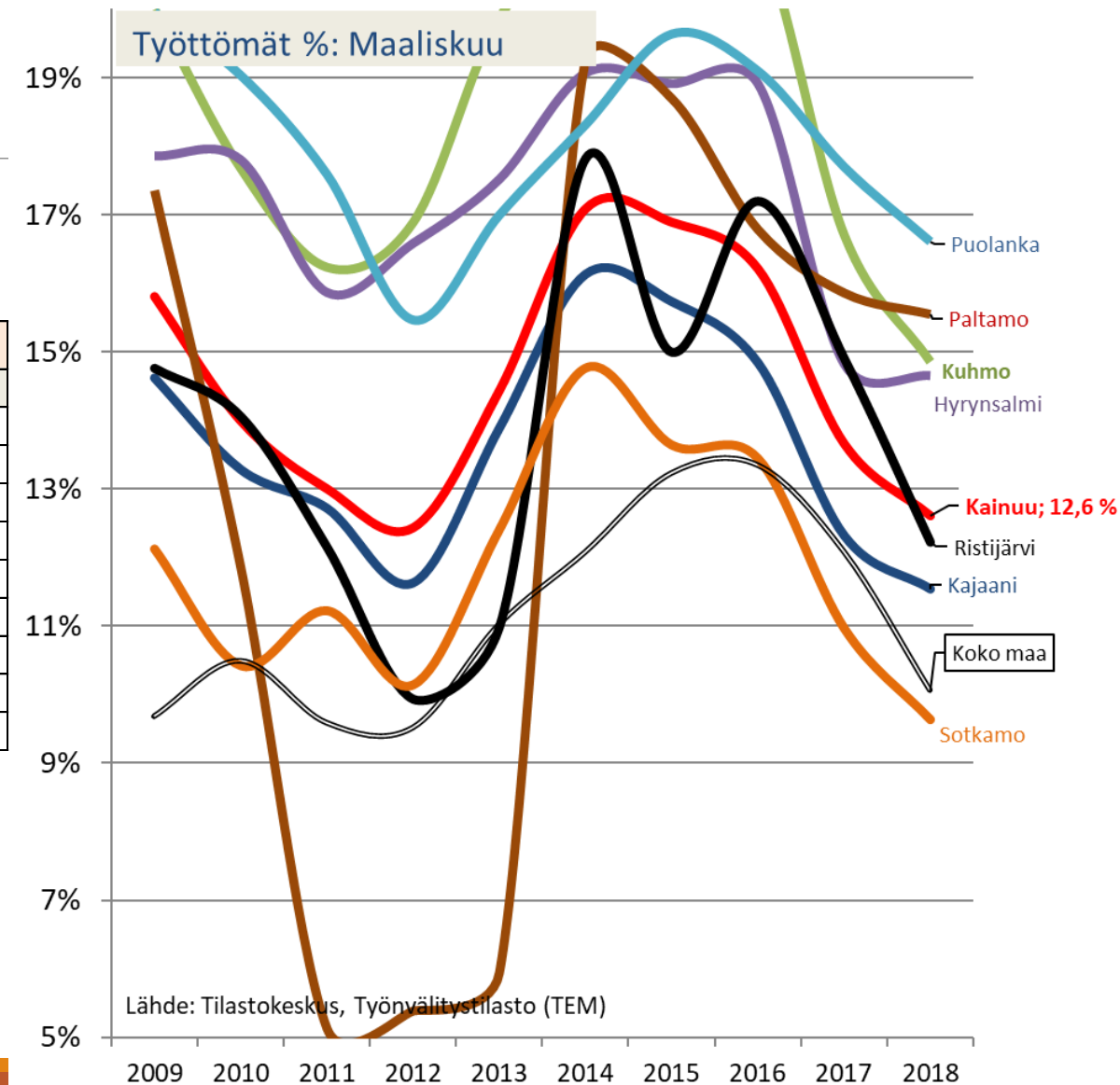
	Tutkinnon suorittaneita yhteensä											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kainuu	41134	41533	42003	42401	42897	43274	43605	43996	44366	44678	44812	45092
Kajaani	20612	20852	21194	21482	21828	22037	22280	22521	22832	23085	23238	23467
Kuhmo	4976	4987	5002	5005	5040	5059	5055	5101	5104	5103	5097	5060
Hyrynsalmi	1295	1298	1314	1311	1315	1334	1337	1330	1352	1343	1329	1334
Paltamo	1880	1907	1941	1954	1930	1937	1924	1908	1892	1908	1898	1922
Puolanka	1453	1450	1441	1456	1453	1443	1435	1444	1461	1460	1455	1461
Ristijärvi	736	751	761	762	765	768	776	777	785	795	781	803
Sotkamo	5316	5436	5522	5627	5718	5826	5947	6045	6071	6135	6194	6232
Suomussalmi	4866	4852	4828	4804	4848	4870	4851	4870	4869	4849	4820	4813

	Tutkinnon suorittaneita yhteensä, osuus 15 v täyttäneistä												Muutos
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Kainuu	60 %	61 %	62 %	63 %	64 %	65 %	66 %	67 %	68 %	69 %	69 %	70 %	10,4 %
Kajaani	65 %	66 %	67 %	68 %	69 %	69 %	70 %	71 %	72 %	73 %	74 %	74 %	9,2 %
Kuhmo	56 %	57 %	58 %	59 %	60 %	61 %	62 %	63 %	64 %	65 %	66 %	66 %	9,9 %
Hyrynsalmi	49 %	50 %	51 %	52 %	53 %	54 %	55 %	57 %	58 %	60 %	61 %	61 %	12,7 %
Paltamo	53 %	55 %	56 %	58 %	58 %	59 %	59 %	60 %	61 %	62 %	63 %	63 %	10,1 %
Puolanka	50 %	50 %	52 %	52 %	53 %	54 %	54 %	55 %	57 %	57 %	58 %	59 %	9,5 %
Ristijärvi	51 %	52 %	54 %	55 %	56 %	57 %	58 %	59 %	61 %	63 %	64 %	67 %	15,5 %
Sotkamo	60 %	61 %	62 %	63 %	64 %	65 %	66 %	67 %	68 %	69 %	70 %	71 %	11,1 %
Suomussalmi	56 %	57 %	58 %	58 %	59 %	60 %	61 %	62 %	64 %	64 %	65 %	66 %	10,2 %

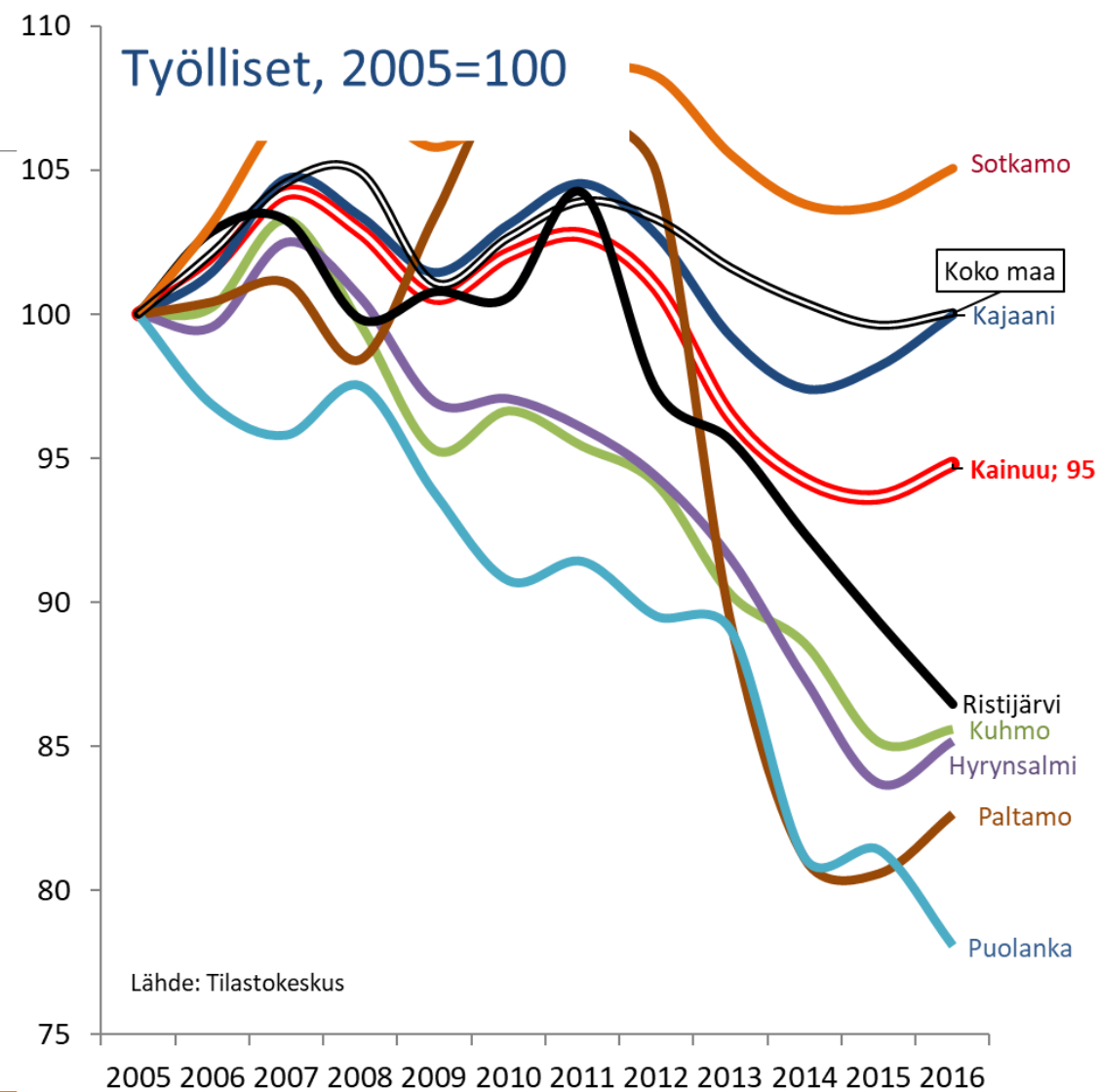
Työttömyysaste

	Työttömät %: Maaliskuu									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kainuu	15,8 %	14,0 %	13,0 %	12,4 %	14,4 %	17,1 %	16,9 %	16,2 %	13,7 %	12,6 %
Kajaani	14,6 %	13,3 %	12,7 %	11,6 %	13,9 %	16,1 %	15,7 %	14,8 %	12,3 %	11,5 %
Kuhmo	20,0 %	17,7 %	16,2 %	16,9 %	19,9 %	21,0 %	21,1 %	21,1 %	16,7 %	14,9 %
Hyrynsalmi	17,9 %	17,8 %	15,9 %	16,6 %	17,5 %	19,1 %	18,9 %	18,9 %	14,8 %	14,7 %
Paltamo	17,4 %	11,9 %	5,1 %	5,4 %	5,9 %	19,3 %	18,7 %	16,8 %	15,9 %	15,5 %
Puolanka	20,0 %	19,0 %	17,6 %	15,5 %	17,0 %	18,3 %	19,6 %	19,1 %	17,7 %	16,6 %
Ristijärvi	14,8 %	14,1 %	12,2 %	9,9 %	11,0 %	17,8 %	15,0 %	17,2 %	14,9 %	12,2 %
Sotkamo	12,1 %	10,4 %	11,2 %	10,1 %	12,4 %	14,8 %	13,6 %	13,4 %	11,0 %	9,6 %
Koko maa	9,7 %	10,5 %	9,6 %	9,5 %	11,0 %	12,1 %	13,2 %	13,3 %	12,1 %	10,1 %

Työllisten muutos 2005-2016

	Työlliset											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kainuu	28 958	29 435	30 177	29 787	29 125	29 554	29 749	29 227	27 928	27 292	27 120	27 453
Kajaani	14 716	14 932	15 411	15 217	14 929	15 175	15 385	15 121	14 602	14 334	14 448	14 712
Kuhmo	3 329	3 337	3 438	3 317	3 172	3 217	3 176	3 132	3 005	2 948	2 834	2 849
Hyrnsalmi	884	880	906	889	857	858	849	834	809	772	740	753
Paltamo	1 350	1 356	1 365	1 329	1 396	1 461	1 445	1 416	1 206	1 095	1 088	1 116
Puolanka	1 050	1 017	1 006	1 024	985	953	960	940	935	852	855	820
Ristijärvi	524	539	541	523	528	527	546	510	501	484	468	453
Sotkamo	3 942	4 067	4 221	4 234	4 171	4 225	4 274	4 268	4 161	4 093	4 091	4 142

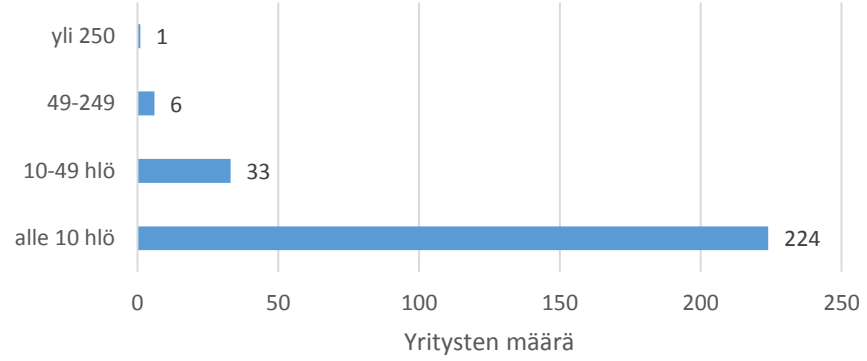
Kainuussa perustetut ja lakanneet yritykset

	2018 (-> 31.5.)			2017			2016			2015			2014			2013			2012			2011			2010			2009			2008		
	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	<u>netto</u>
Hyrynsalmi	2	4	-2	6	9	-3	7	14	-7	7	2	5	7	6	1	12	0	12	8	7	1	14	4	10	3	2	1	5	7	-2	14	8	6
Kajaani	52	42	10	125	157	-32	122	196	-74	106	75	31	124	110	14	146	100	46	148	80	68	126	73	53	119	73	46	142	78	64	162	93	69
Kuhmo	9	12	-3	30	34	-4	22	54	-32	21	16	5	23	14	9	29	12	17	28	12	16	29	16	13	16	16	0	18	17	1	20	19	1
Paltamo	5	2	3	9	13	-4	9	26	-17	15	10	5	8	8	0	6	5	1	15	11	4	9	3	6	12	4	8	11	8	3	15	6	9
Puolanka	4	3	1	11	16	-5	13	31	-18	7	11	-4	15	7	8	5	7	-2	6	14	-8	13	5	8	5	12	-7	15	10	5	20	9	11
Ristijärvi	4	1	3	4	2	2	3	9	-6	2	1	1	2	3	-1	2	5	-3	2	3	-1	3	2	1	6	2	4	3	3	0	5	4	1
Sotkamo	31	10	21	54	28	26	52	59	-7	45	28	17	47	34	13	47	28	19	33	27	6	42	30	12	58	30	28	52	28	24	75	24	51
Suomussalmi	5	5	0	21	30	-9	25	48	-23	18	10	8	27	18	9	27	11	16	26	16	10	27	14	13	17	15	2	29	20	9	33	19	14
Vaala	7	2	5	8	13	-5	9	13	-4	6	10	-4	17	8	9	10	3	7	15	4	11	10	8	2	9	5	4	12	9	3	12	7	5
Koko Kainuu	119	81	38	268	302	-34	262	450	-188	227	163	64	270	208	62	284	171	113	281	174	107	273	155	118	250	159	86	287	180	107	356	189	167

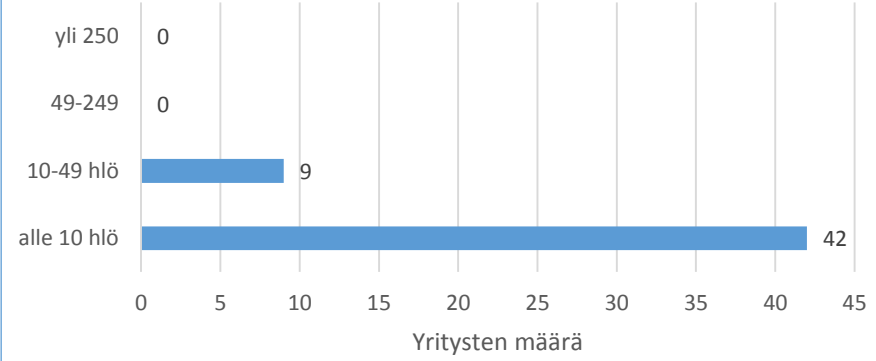
Perustetut ja lakanneet poislukien Prh:n poistot

	2017						2016					
	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	PRH:n poist.	Lakann. pl. prh	<u>netto</u>	<u>Netto pl. Prh</u>	<u>Perust.</u>	<u>Lakann.</u>	PRH:n poist.	Lakann. pl. prh	<u>netto</u>	<u>Netto pl. Prh</u>
Hyrynsalmi	6	9	1	8	-3	-2	7	14	7	7	-7	0
Kajaani	125	157	65	92	-32	33	122	196	108	88	-74	34
Kuhmo	30	34	9	25	-4	5	22	54	32	22	-32	0
Paltamo	9	13	1	12	-4	-3	9	26	20	6	-17	3
Puolanka	11	16	7	9	-5	2	13	31	18	13	-18	0
Ristijärvi	4	2	0	2	2	2	3	9	4	5	-6	-2
Sotkamo	54	28	9	19	26	35	52	59	38	21	-7	31
Suomussalmi	21	30	10	20	-9	1	25	48	35	13	-23	12
Vaala	8	13	5	8	-5	0	9	13	10	3	-4	6
Koko Kainuu	268	302	107	195	-34	73	262	450	272	178	-188	84

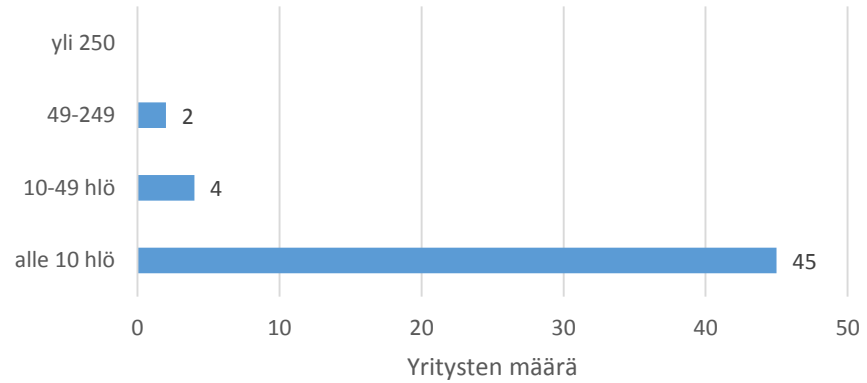
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Teollisuus

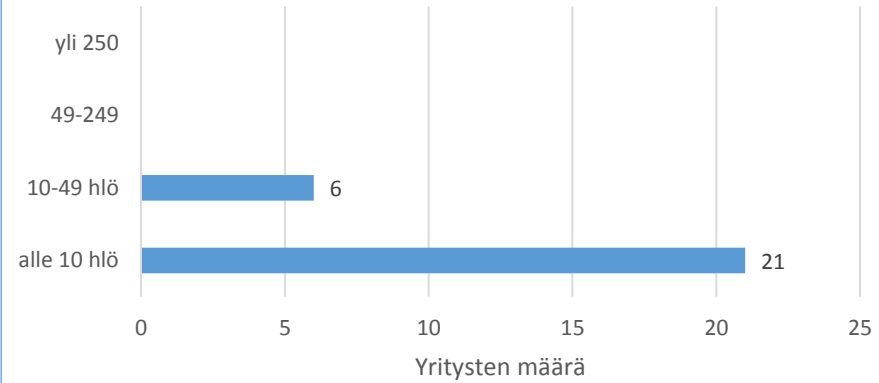
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Metalli

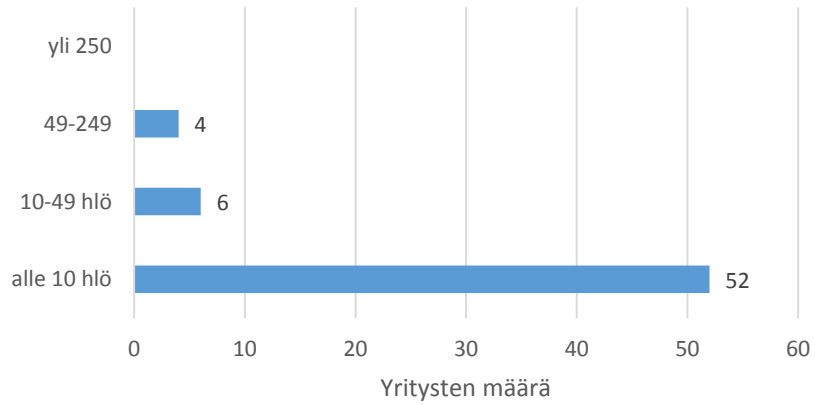
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Metsä (tol 16)

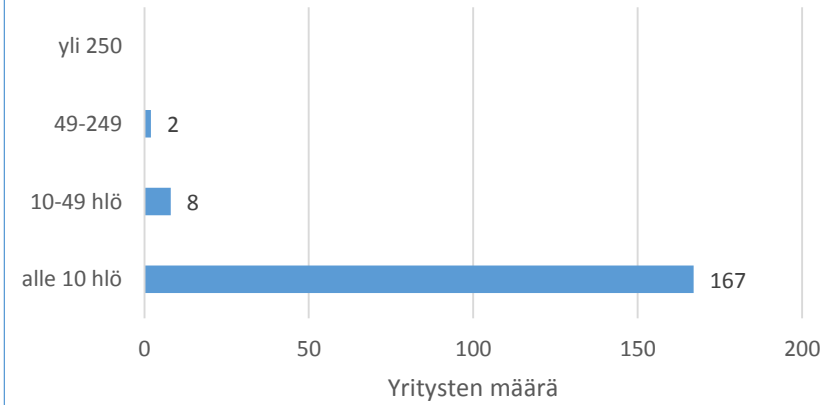
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Elintarvike valm.

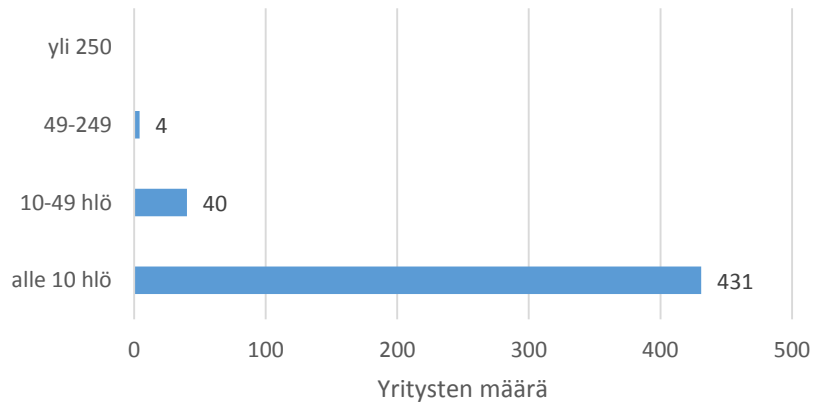
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
ICT klusteri

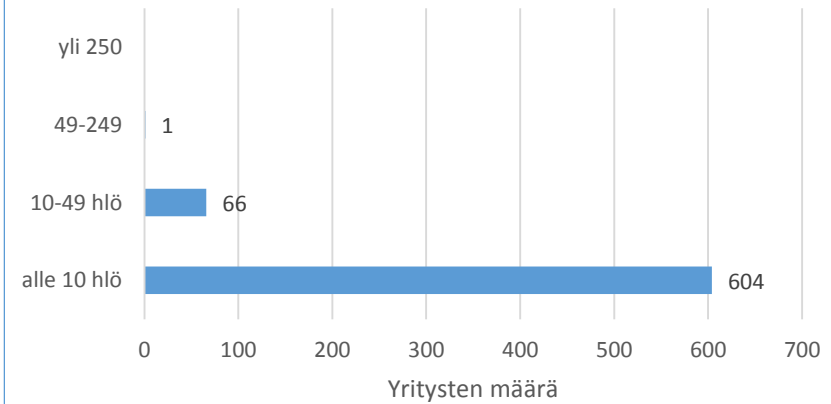
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Majoitus ja ravitseminen

Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Rakentaminen

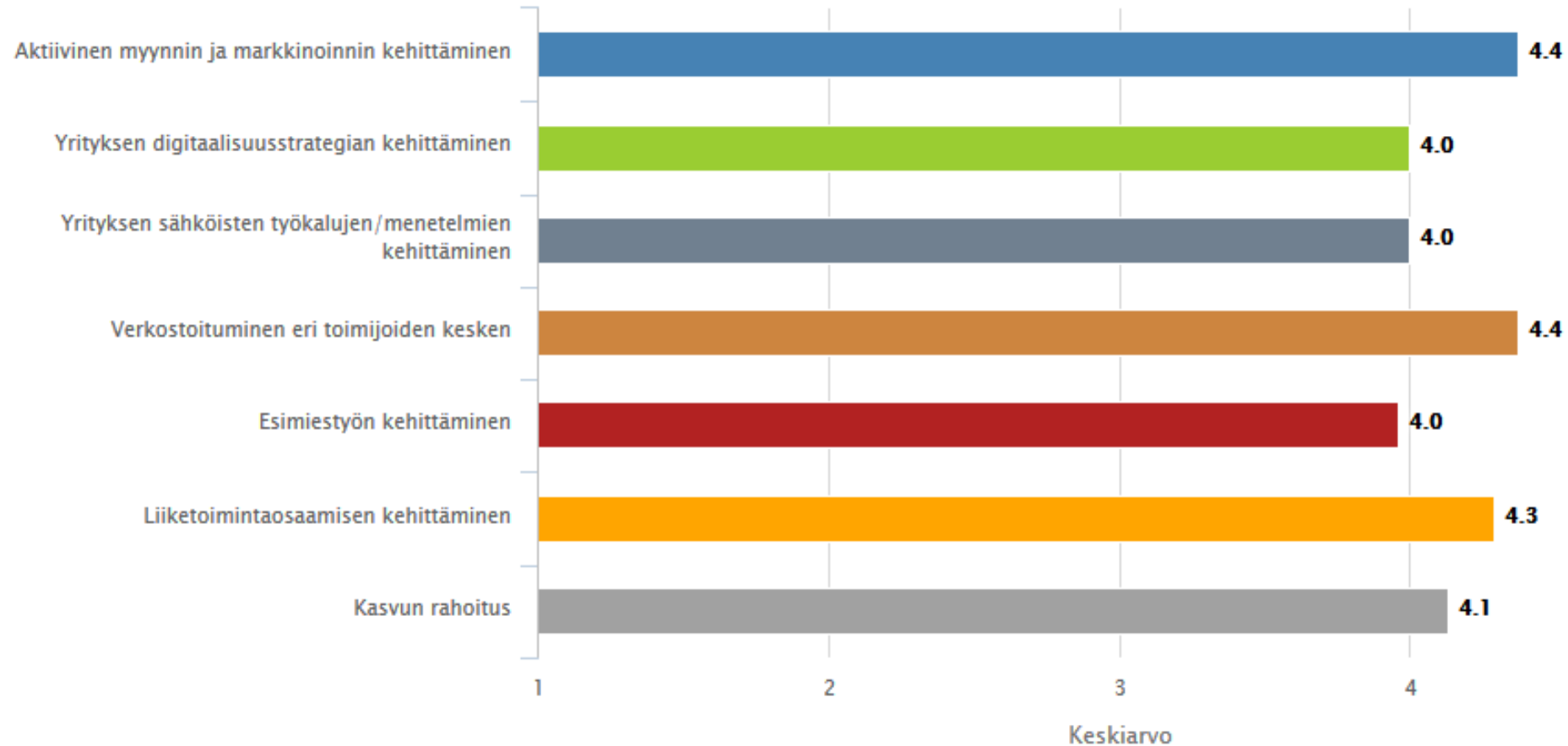
Kainuun yritysten määrä eri kokoluokissa -
Tukku- ja väh.kauppa

Kuinka tärkeäksi koet oman yrityksesti kehittämisen kannalta seuraavat aiheet? (1 = ei lainkaan tärkeä, 5 = Erittäin tärkeä)

KAAVIO

TAULUKKO

	Toimiala	Sijainti	Investointi	Investoinnin suuruus (M€)	Odotettu liikevaihto (M€/v.)	Lisätyövoi- man tarve	Lisätyövoi- man tarve rakennus- aikana	Välillinen työllistävä vaikutus, työpaikkaa	Aikajänne
1	Biotalous	Kainuu	Metsänhoito ja puunkorjuu			400			2021
2	Biotalous	Kuhmo	Woodpolis 2020 (Kantola Kuhmo)		185	60			2020
3	Biotalous	Kajaani	Tehtaan laajennus (St1)	60		20			2020
4	Biotalous	Paltamo	Tehtaan toteutus (KaiCell Fibers)	900		270	2000	1350	2021
5	Biotalous	Kainuu	Luonnontuoteala	5					2019
6	Uusiutuva energia	Kainuu	Aluelämpölaitokset, tuulivoima	20					2021
7	Rakentaminen	Kajaani	Kainuun uusi sairaala (osittain puurakennus)	135		300			2018-2020
8	Rakentaminen	Kainuu	Muut rakennusalan investoinnit	9					2018
9	Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Käynnistytävä hopeakaivos (Sotkamo Silver)	45	200	100			2018-2019
10	Kaivannaistoiminta	Kajaani	Kaivoksen avaaminen (Otanmäki)	200		400			2020-2035
11	Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Tuotannon lisääminen (Terrafame)		111				2019-2023
12	Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Uraanin talteenotto (Terrafame)	10	10	30		50	
13	Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Akkukemikaalitehdas (Terrafame)	175		100			2020
14	Kaivannaistoiminta	Ristijärvi	Kiviteollisuus	10					2018
15	Kaivannaistoiminta	Kainuu	Muu kaivannaistoiminta	25		20			2018
16	Teknologiateollisuus/Metalliklusteri	Kajaani	Toimeksiannot koti- ja ulkomaille (Transtech)			150 (htv)*			2018 alk.
17	Teknologiateollisuus	Kajaani	Pelialan investoinnit	8		30			2018-2021
18	Informaatio ja viestintä	Kainuu	Uudet tietoliikenneyhteydet (Koillisväylä)	21,5					2020-2021
20	Informaatio ja viestintä	Kajaani	Data-keskus	33					2017-2021
21	Matkailuklusteri	Sotkamo	Lomarakentaminen Vuokatin itärinne	120		100			2020
22	Matkailuklusteri	Kainuu	Muut matkailuinvestoinnit matkailurakent.	60					2018-2020
			Yhteensä	1836,5		1830	2000	1400	

Kainuun lähivuosien teolliset ja palvelualan investoinnit (arviot + 150 htv.)

Willing and Able to Grow!

Kainuu Region is a good place to live in and attractive to visit

Enterprises and Know-how

Tourism, technology industry, bio economy, sustainable mining

Improving Accessibility with new Transport Solutions

Room to breathe

Effective cooperation on regional, national and international levels

Well-being Deriving from Work, Health, Nature and Community

Easy everyday life

Enjoying a Positive Reputation

The regions' strengths result in the amount of investments, tourists and new inhabitants

Values: Positivity and encouragement

Optimising the possibilities throughout the region

Smart Specialisation Choices of Kainuu Region 2018-2021

EU has emphasized using RIS3 strategy as a part of implementation of Europe 2020 strategy in the programming period 2014-2020.

The Smart Specialisation choices of Kainuu region for years 2018-2021 are:

- 1) Innovations in the technology industry related to applications of measurement technology, technology related to games and simulators and metal industry,
- 2) Innovations related to mining and forest bio economy , concentrating on monitoring of production processes and environment of as well as on innovations related to forest-, foodstuff-and Blue Bio Economy and
- 3) Developing the wellbeing and health theme, concentrating on innovations of activity tourism, nutrition, physical exercise and sports.

- *Cross-cutting themes* of the Kainuu Smart Specialisation choices:
 - Bringing technology applications to product development and manufacturing that'll speed up development,
 - utilising robotics, automation,
 - data centre activities and data analysis in the smart specialisation fields of expertise,
 - new solutions and applications of circular economy
 - decarbonisation, resource efficiency and innovations of mitigation & adaptation climate change
 - cross cutting themes are pursued throughout all the fields of smart specialisation
- As a whole, by developing smart specialisation, the Kainuu region aims at bringing investments, technology, enterprises and know-how (especially companies and labour with high level of know-how) to the region and adding value and volume to exports.

SMART SPECIALISATION (*RIS3*) CHOICES OF KAINUU REGION 2018-2021

TECHNOLOGY INDUSTRY INNOVATIONS:	BIO ECONOMY & MINING INNOVATIONS:	HEALTH & WELBEING INNOVATIONS
1. Measurement technology 2. Games & simulators 3. Metal industry innovations	1. Process and environmental monitoring of industry 2. Forest & blue bio economy & food	1. Activity tourism 2. Health, physical training and sports

CROSS-CUTTING THEMES AND GOALS ON ALL RIS3 PRIORITIES:

1. Developing Key Enabling Technologies (KETs)
2. Utilisation of robotics, automation, data centres, data analysis, artificial intelligence & virtual reality
3. New solutions and applications of circular economy
4. Innovations in resource efficiency, decarbonisation and climate change mitigation & adaptation

INVESTMENTS, NEW ENTERPRISES, KNOW-HOW AND TECHNOLOGY TO THE REGION, INCREASING VOLUME AND ADDED VALUE OF PRODUCTION AND EXPORT

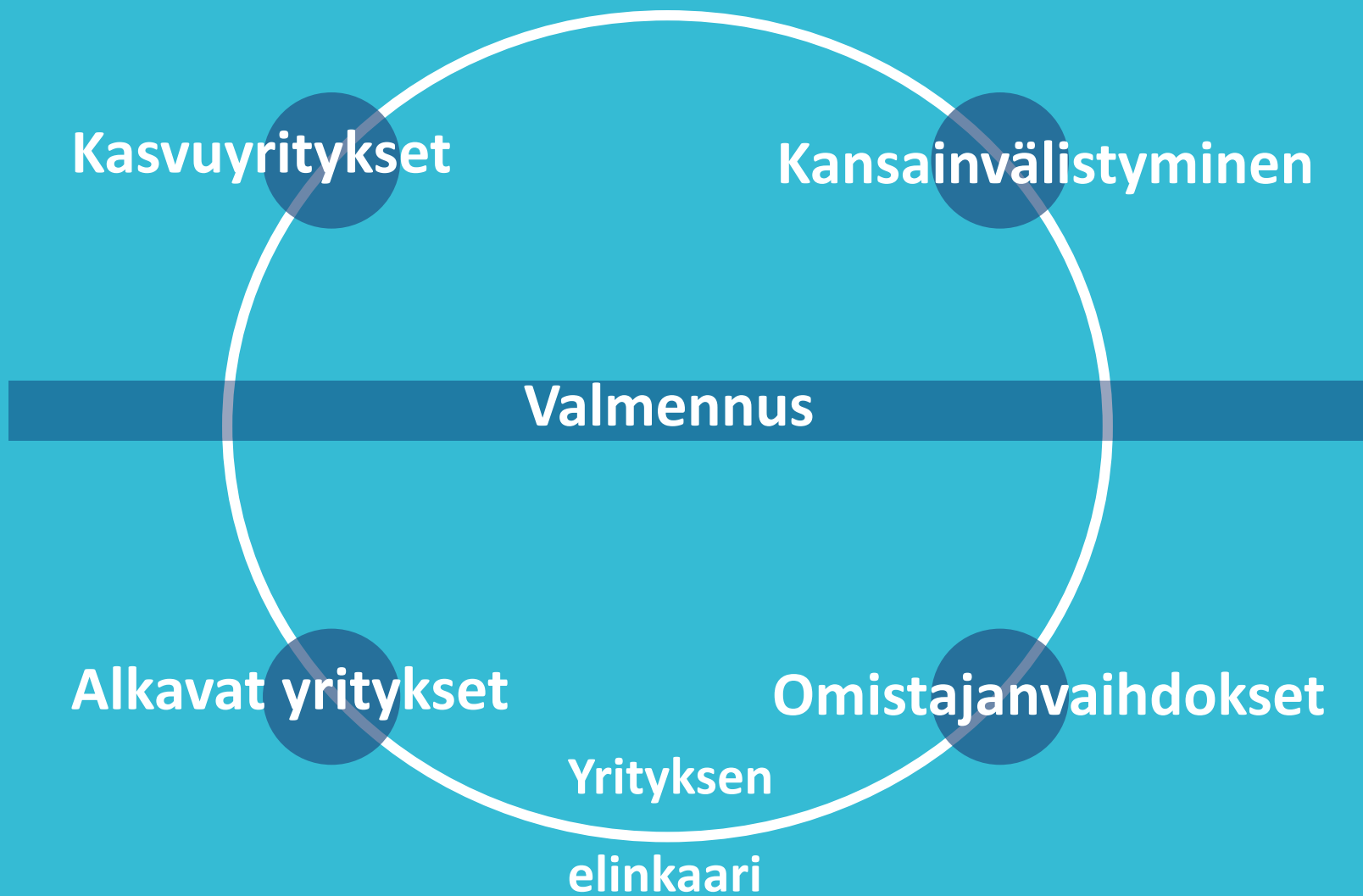
Kainuu RIS3 2018 - 2021

- Aiming at growth, the approach of Kainuu Smart Specialisation strategy differs from the traditional development activities of regional spearheads of economic activities by its choice to emphasize high level of know-how, as well as research and innovations and the supporting educational activities. The spearhead fields in general are developed as an entity covering everything from the basic know-how needed to excellence and the infrastructure related to activities.

Kasvua Kainuuseen -palvelut

Toimialariippumaton hankekokonaisuus

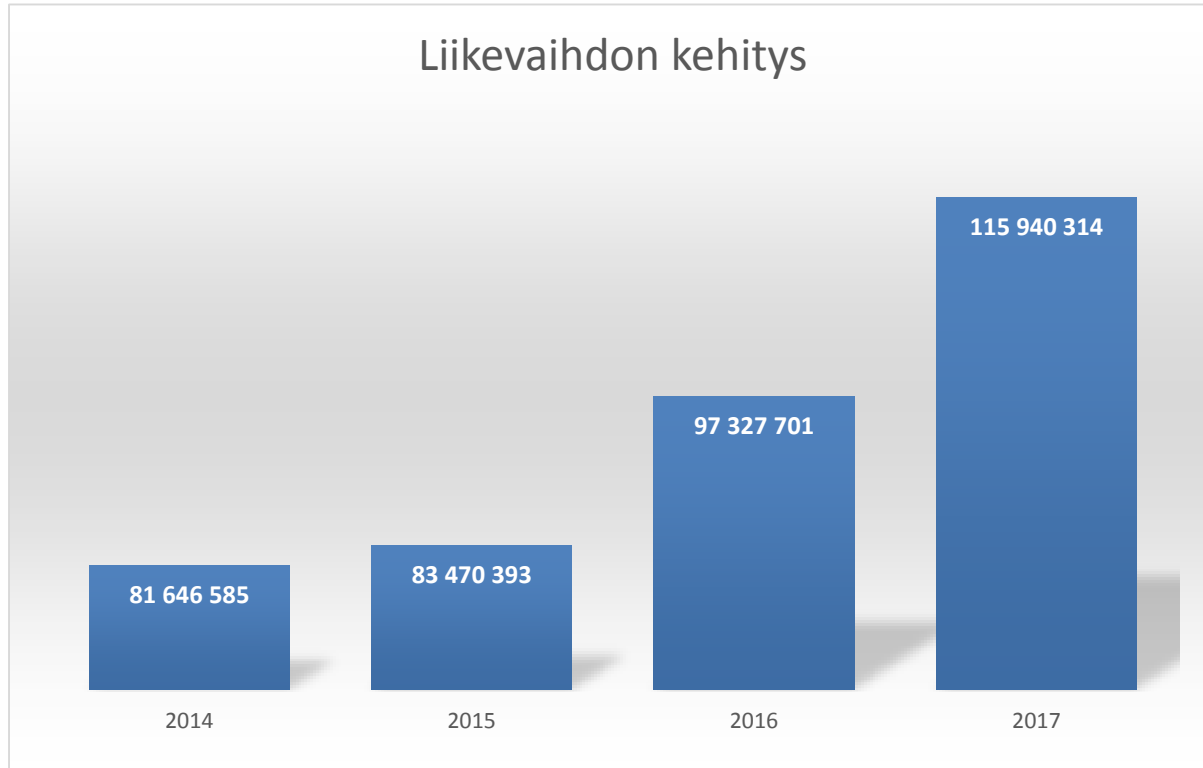
Yrityskehittämisen Hub

**Kainuun
Etu Oy**

Apu yritykselle
Oikeaan aikaan,
oikeaan tarpeeseen,
joustavasti,
nopeasti
ja täsmällisesti.

- ✓ Kainuun Liitto
- ✓ ELY-keskus
- ✓ Kainuun kunnat
- ✓ Asiantuntijaverkosto
- ✓ Yritysverkosto
- ✓ Tekes
- ✓ Finnvera
- ✓ TE-toimisto
- ✓ Pankit
- ✓ Sijoittajat
- ✓ Kainuun yrittäjät
- ✓ Oulun yliopisto
- ✓ KAMK
- ✓ ProAgria Kainuu
- ✓ Yrityskummit
- ✓ Senioriyrittäjät
- ✓ Kansainvälistymisverkostot
- ✓ VTT
- ✓ Kainuun Edun hankkeet ja henkilöstö
- ✓ Muut hanketoimijat
- ✓ Ym.

Hankeyritysten liikevaihdon kehittyminen

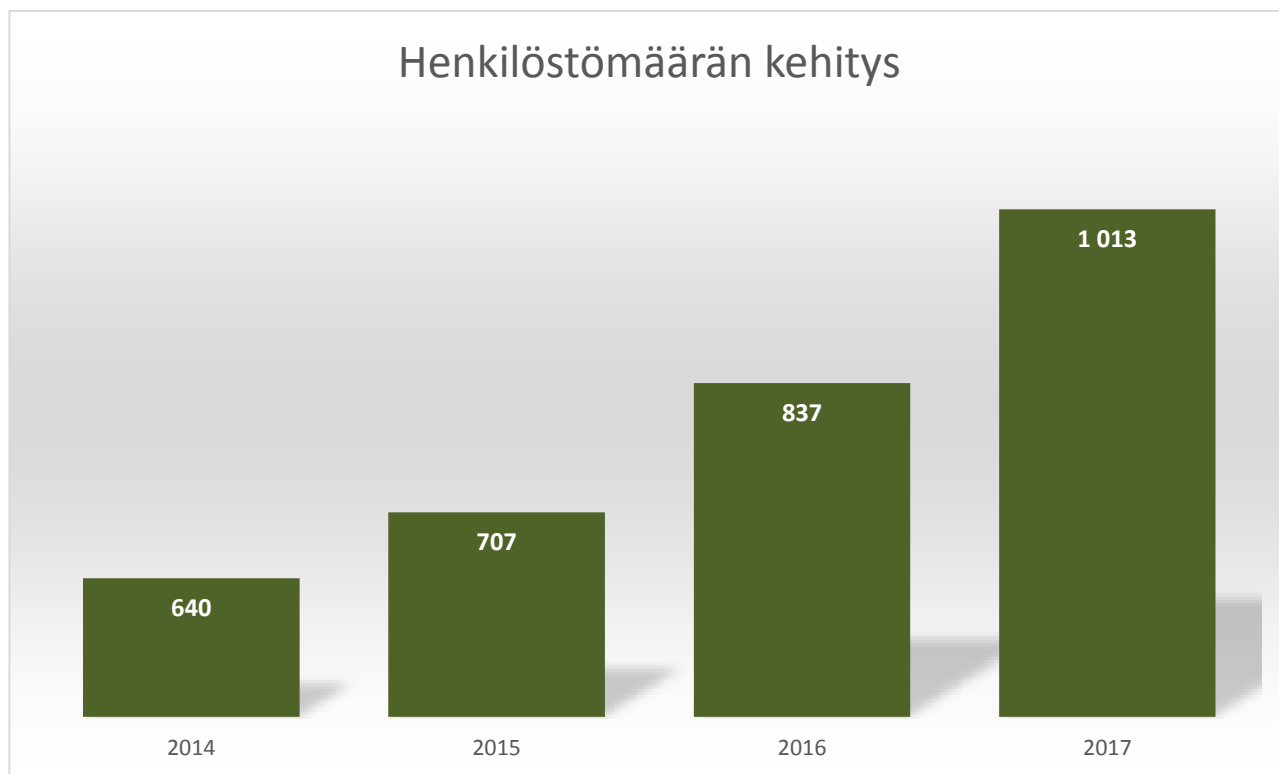

(+ 94 %)

+42%

Kyselyn N: 79 yritystä (kattavuus 50 %)

Hankeyritysten henkilöstömäärän kehitys

+58%

Kyselyn N: 79 yritystä (kattavuus 50 %)

KAINUUN ETU

Kasvua Kainuuseen -hankkeen toiminta

- Toiminnoissa mukana yli **1 000 yritystä**, asiantuntijaa tai organisaatiota
 - Näistä kainuulaisia toimijoita **755 kpl**
- Kainuulaisille yrityksille ja organisaatioille yli **4 000 toimenpidettä**
 - Lisäksi sähköpostit, puhelut ja lyhyet tapaamiset yms
- Ostopalvelun hankintapäätöksiä yrityksille ja yrityksen perustamista suunnitteleville **614 kpl**, joista 95 % < 10 000 €
 - Esimerkkinä yritystalouden asiantuntijapalveluhankinnat (105 kpl), joiden kautta toteutuneita **ulkopuolisia yritysrahoituksia n. 16 000 000 €**:n arvosta
- Yritysten ehdotusten ja tarpeiden pohjalta järjestettyjä **koulutuksia, valmennuksia ja tapahtumia yli 180 kpl**, joissa noin **4 200** osallistujaa

Yritysesimerkki: Critical Force Oy

Toimenpide		Toimenpiteen tyyppi	Hankinta yhteensä	Yrityksen osuus	De minimis tuki
Kasvu Open 2015	20.3.2015	Koulutus	627	0	627
Asiantuntijapalvelut - Yritystalous, ER-Nest Oy I	2.6.2015	Asiantuntija	600	300	300
Asiantuntijapalvelut - liiketoiminnan kansainvälinen kasvattaminen	20.7.2015	Asiantuntija	700	350	350
Vientimatka	13.8.2015	Vientimatka	2 190	1 071	1 095
Vientimatkat, syksy 2015	13.8.2015	Vientimatka	5 256	2 880	2 375
Conferences 2016, kevät ja kesä, Critical Force	8.4.2016	Vientimatka	13 863	7 143	6 720
Etelä-Korealaisten pelialan pääomasijoittaja- tapaamiseen liittyvät järjestelyt	5.7.2016	Asiantuntija	3 314	1 540	1 774
Pääomasijoitukseen liittyvä tapaaminen Etelä- Korean Soulissa	18.7.2016	Vientimatka	4 520	2 260	2 260
DD-prosessin koordinoinnin ja sijoittajan mahdollisesti vaatimat lisäselvitykset	25.7.2016	Asiantuntija	3 570	1 785	1 785
Taloudellisten resurssien hankkiminen - toimipisteen avaaminen Etelä-Korean Souliin	21.10.2016	Asiantuntija	1 780	890	890
Digitaalisen kasvun asiantuntijapalvelut - peliportaalin teknologiset valinnat	3.11.2016	Asiantuntija	3 900	1 950	1 950
San Francisco, Game Developers Confrence ja Los Angeles (invest in)	26.1.2017	Vientimatka	12 600	6 300	6 300
Esimiesvalmennus Critical Force Oy 23.2. ja 28.2.2017	23.2.2017	Koulutus	1 800	900	900
Yhteensä:		13 kpl	54 720 €	27 370 €	27 326 €

Perustettu v. 2010	2015	2017	Lisäys
Liikevaihto	295 000	5 000 000	4 705 000
Henkilöstö	6	63	+ 57

”Kasvua Kainuuseen -hanke on **tukenut meitä juuri sinä aikana, kun omavaraisuutemme ei mahdollistanut riittävien yhteistyökumppani-verkostojen luomista ja varsinkin vientimatkojen tekemistä**. Myös hankkeen muut tukevat toimet vaikuttivat oleellisesti liiketoiminta-suunnitelmiimme tuleville vuosille.

Väitän, että seudullamme monella yrittäjällä hommat jää vain haaveeksi, koska ei uskalleta heittäytyä ja ottaa riskejä. Riskien hallintaan ja niiden minimoimiseksi hanke antaa todella paljon neuvoa, tietotaitoa ja myös rahallista apua.”

Teemu Määttä, Chief Operating Officer

Yritysesimerkki: CSE Entertainment Oy

Toimenpide		Toimenpiteen tyyppi	Hankinta yhteensä	Yrityksen osuus	De minimis tuki
Kasvu Open 2015	20.3.2015	Koulutus	627	0	627
Jälleenmyyntisopimus Aasia	24.3.2015	Asiantuntija	2 150	1 075	1 075
Jälleenmyyntisopimus Eurooppa	1.6.2015	Asiantuntija	1 050	390	660
Vientimatka - Manchester	24.8.2015	Vientimatka	1 810	905	905
Vientimatka - NuStep USA	24.8.2015	Vientimatka	3 678	1 839	1 839
Vientimatka - MEDICA	24.8.2015	Vientimatka	3 049	1 524	1 524
Markkinointikokeilu, sisällöntuotto					
BlueWings Professionals	18.9.2015	Asiantuntija	2 250	1 125	1 125
Kasvu Open 2016	1.2.2016	Koulutus	1 347	0	1 347
CSE Entertainment Oy:n USA:n vientimatka maaliskuussa 2016	3.3.2016	Vientimatka	2 981	1 490	1 490
Sähköisen markkinoinnin kehittäminen	4.3.2016	Asiantuntija	3 002	1 391	1 611
Vientimatka USA / Scifit ja Keiser	29.6.2016	Vientimatka	9 090	4 545	4 545
Sähköisen markkinoinnin kehittäminen - toinen vaihe	8.9.2016	Asiantuntija	11 060	5 530	5 530
Vientimatka Abu Dhabi / Big Boys Toys - messut	5.10.2016	Vientimatka	4 146	2 073	2 073
Vientimatka Los Angeles maaliskuu 2017	10.2.2017	Vientimatka	6 018	3 009	3 009
Vientimatka Qatarin ja Australiaan huhtikuu 2017	18.4.2017	Vientimatka	4 298	2 149	2 149
Vientimatka Kiinaan - Fitness Solutions, Peking 24.-29.6.2017	13.6.2017	Vientimatka	2 215	1 108	1 108
Vientimatka USAan - Kalifornia ja Florida 15.-27.7.2017	13.7.2017	Vientimatka	6 797	3 398	3 398
Sähköisen markkinoinnin kehittäminen - kolmas vaihe	18.7.2017	Asiantuntija	10 270	5 135	5 135
Kv markkinoinnin kehittäminen	1.9.2017	Asiantuntija	4 850	2 425	2 425
Yhteensä:		19 kpl	80 687 €	39 112 €	41 576 €

Perustettu v. 2012	2015	2017	Lisäys
Liikevaihto	91 000	1 200 000	1 109 000
Henkilöstö	1	21	+ 20

"Kovan kasvumme yksi avaintekijöistä on ollut Kainuun Edun Kasvua Kainuuseen -hanke. Heiltä saamamme **monipuolinen tuki ja asiantuntija-apu on auttanut yritystämme monissa kasvuyrityksen haasteissa eteenpäin.**

Kansainvälistyminen, jälleenmyyjät

2016 UK, Hongkong

2017 UK, USA, Hollanti, Etelä-Korea, Saksa, Turkki, Belgia, Ruotsi

Suomen lisäksi tuotteitamme on tilattu vuoden 2017 lopussa 10:een maahan." **Veli-Matti Nurkkala, toimitusjohtaja**

Yritysesimerkki: Vumos Oy

Toimenpide		Toimenpiteen tyyppi	Hankinta yhteensä	Yrityksen osuus	De minimis tuki
Kasvu Open 2015	20.3.2015	Koulutus	627	0	627
Markkinatutkimus Pohjois-Ruotsi ja Pohjois-Norja	22.5.2015	Asiantuntija	9 800	4 880	4 920
Yritysosto - Vuokatin Nurmi Oy	11.8.2015	Asiantuntija	595	298	298
Asiantuntijapalvelut - Sähköinen markkinointi I	27.8.2015	Asiantuntija	3 500	1 750	1 750
Hyväksytty hallituksen jäsen / HHJ-kurssi 22.9.2015	22.9.2015	Koulutus	1 200	600	600
Asiantuntijapalvelut - Sähköinen markkinointi II	22.10.2015	Asiantuntija	2 500	1 250	1 250
Pk-yritysten hallitustyön kehittäminen -työpaja, 24.11.2015	24.11.2015	Koulutus	457	228	228
Asiantuntijatapaminen - tuotteistaminen	4.12.2015	Vientimatka	403	188	215
Tuotteistuspalvelut	1.3.2016	Asiantuntija	804	413	391
Kansainvälistyminen Pohjois-Ruotsiin yrityskaupan kautta, Vumos Oy	14.3.2016	Vientimatka	2 500	1 250	1 250
Yrityksen kehittämishankkeen suunnittelu, Vumos Oy	17.3.2016	Asiantuntija	2 800	1 400	1 400
Selvitys työyhteistöliikunnan tilanteesta 31.3.2016, Vumos Oy	31.3.2016	TYLA	300	0	300
Työhyvinvointi ja ilmapiirikartoitus Vumos Oy, 22.4.2016	22.4.2016	TYLA	1 200	0	1 200
HHJ -koulutus 28.9.-9.11.2016, Kajaani	28.9.2016	Koulutus	1 300	650	650
Esimiesten ja henkilöstön valmennus- kokonaisuus Vumos Oy 2016-2017	6.10.2016	TYLA	6 000	3 000	3 000
Kansainvälistymisen edellyttämien taloudellisten resurssien kehittäminen	12.12.2016	Asiantuntija	2 225	1 113	1 113
Tuotteistuspalvelut jatko / Eva Wuite	31.1.2017	Asiantuntija	1 375	688	688
Vientimatka USAn Atlantassa toukokuussa 2017 SMART Community Exchange Event tapahtumaan.	5.5.2017	Vientimatka	2 457	1 228	1 228
Vientimatka Etelä-Afrikkaan	14.8.2017	Vientimatka	2 900	1 450	1 450
Yhteensä:		19 kpl	42 942 €	20 385 €	22 558 €

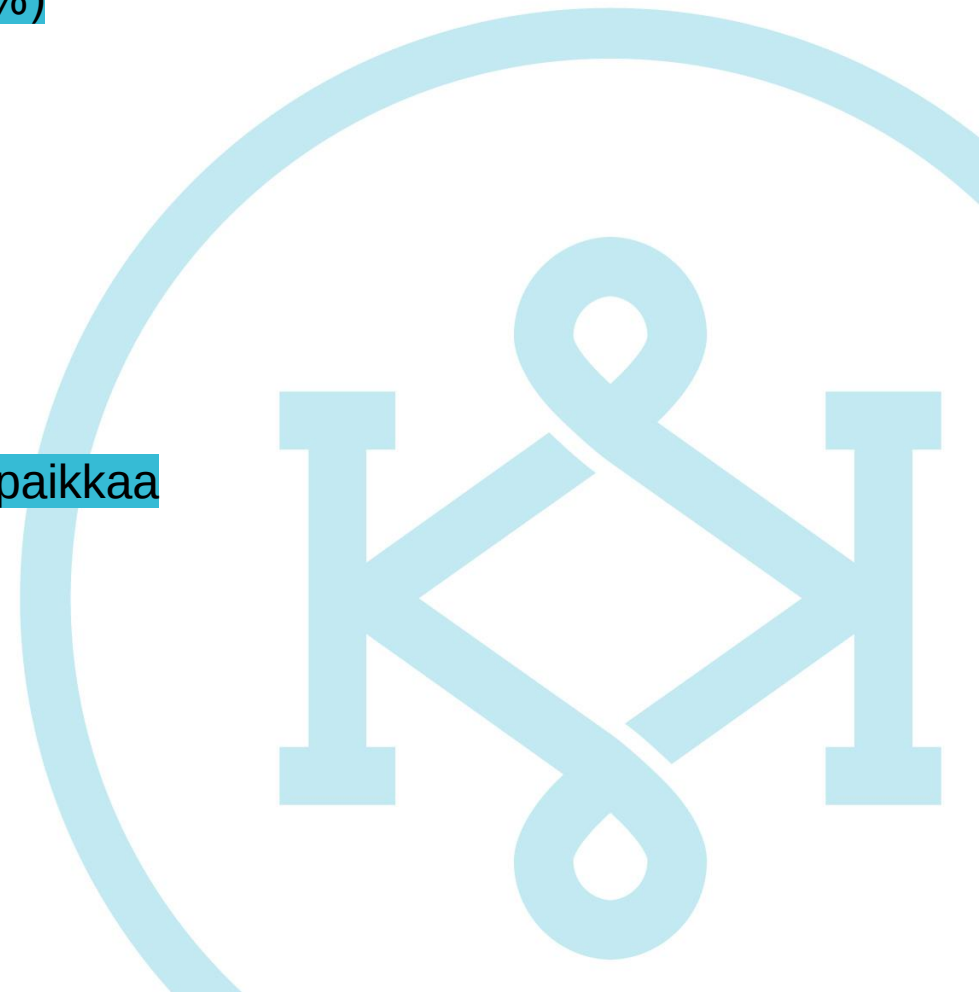
Perustettu v. 2008	2015	2017	Lisäys
Liikevaihto	952 000	5 000 000	4 048 000
Henkilöstö	8	50	+ 42

”Kainuun Etu on tarjonnut merkittävän tuen Vumos Oy:n kasvupolulla. Kuten varmasti kaikilla kasvuyrityksillä, myös Vumos Oy:llä kasvu on tuonut monenlaisia haasteita. Sen jälkeen, kun löysimme tiemme Kainuun Edulle ja lähdimme mukaan Kasvua Kainuuseen -hankkeeseen, **olemme voineet luottaa siihen, että haasteiden keskellä emme jää yksin.** Kainuun Etu on auttanut joustavasti ja asiakaslähtöisesti etsimään ja kilpailuttamaan asiantuntijoita eri tilanteisiin, kun oma tietotaitomme ei ole riittänyt.

Tilanteita on ollut laidasta laitaan, yrityskaupoista markkinatutkimuksiin ja tuotteistamisesta henkilöstön hyvinvointiin. Kainuun Etu on myös mahdollistanut sen, että **asiantuntijoita voidaan käyttää, vaikka taloustilanne on välillä ollut kovasta kasvuvauhdista johtuen tiukka.** Ilman näitä tukipalveluita kasvupolkumme olisi varmasti ollut paljon kivikkoisempi.” **Elina Tervonen, toimitusjohtaja**

Hankeyritysten kehittämisestä

- Kasvu ja kansainvälistyminen - kyselyyn vastannut tähän mennessä 75 yritystä
 - liikevaihdon kehitys lähtötilanteesta 33,4 M€ /vuosi (+ 41 %)
 - Uusia työntekijöitä rekrytoitu lisää 358 henkilöä (+ 57 %)
- Polku yrittäjäksi - uusia yrityksiä n. 60 kpl / 2 vuotta
 - Näihin syntynyt uusia työpaikkoja noin 90 kpl
- Omistajanvaihdokset – Kontaktoituja yrityksiä 162 kpl
 - Valmistuneita omistajanvaihdoksia 43 kpl, koskee 234 työpaikkaa
 - Prosessissa olevia 20 kpl
 - Keskeytyneistä 17 kpl

Erilaisia suhtautumistapoja disruptioniin

Disruptio on vanhaa tuhoava ja uutta luova muutosvoima, joka syrjäyttää toimialan entiset toimintamallit

Kieltäjä

- Uskoo, että ulkoiset muutokset eivät radikaalisti kosketa omaa toimialaa
- Nojaa vanhaan asiakas- ja toimialatuntemukseen

Palvoja

- Uskoo disruption muuttavan kaiken
- Kërää todisteita murroksen voimasta ja perustelee näkemyksiään valikoidulla esimerkeillä eri aloilta
- Vaarana muutosnopeuden ja -voiman yliarviointi

Puolustaja

- Luottaa sääntelyn suojaan ja muihin alalle tulon esteisiin
 - Tehostaa ja taistelee markkina-asemasta
- Vol saavuttaa lyhyellä aikavälillä hyviä tuloksia, mutta pitkän aikavälin murrosvoima saattaa yllättää

Uudisraivaaja

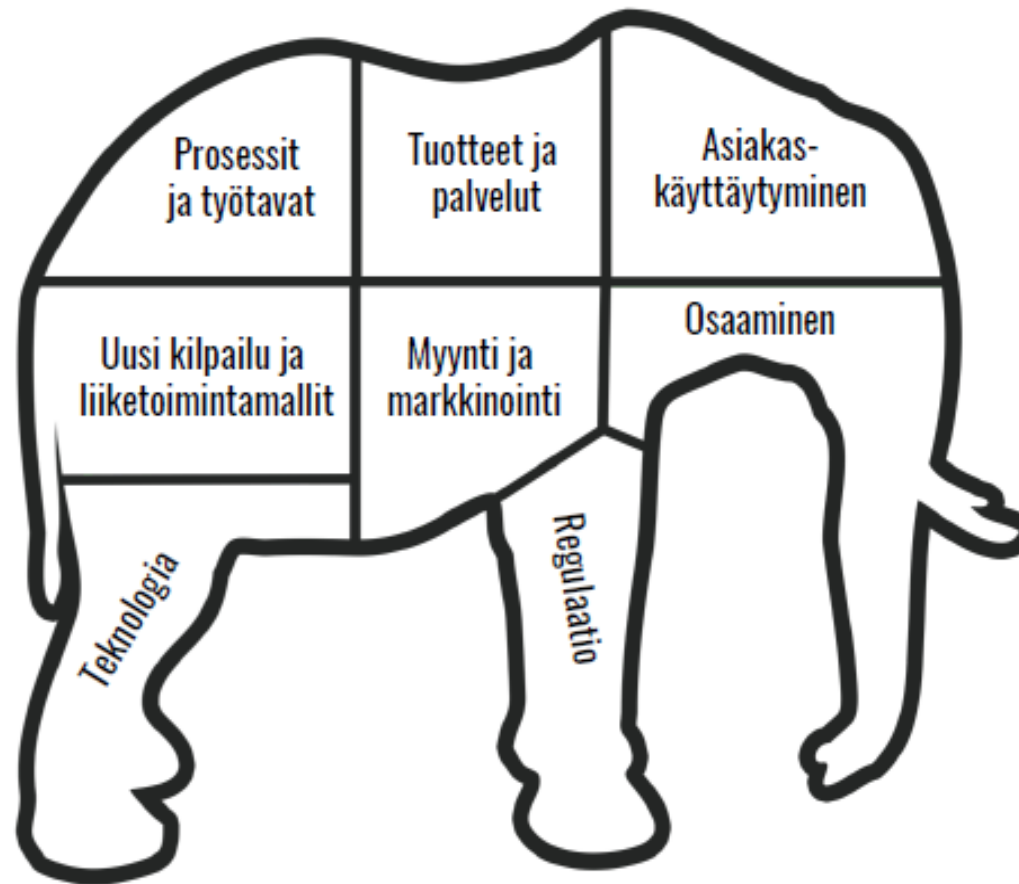
- Näkee murroksen mahdollisuutena laajentua
- Rikkoo toimialarajoja luodakseen uutta ja uskaltaa kyseenalaistaa nykyistä liiketoimintaansa
- Haasteena kyky hallita kokonaismuutosta ja riittävä kärsivällisyys uusien avausten tulosten suhteen

LÄHDE: OP/ Reijo Karhinen

KESKITY STRATEGISEEN AJATTELUUN!

DIGIFANTTI PITÄÄ JÄSENTÄÄ PALOISSA

SEKES-seminaari \ Kimmo Suominen \ 17.4.2018

RA 14

Ihmiset haluavat työskennellä yrityksissä, joissa hyödynnetään digitaalisia toimintatapoja.

**Työntekijä-
kokemus
korostuu**

Uudet digitaaliset toimijat ottavat arvoa sieltä, mistä sitä ei ole aikaisemmin osattu hakea.

**Perinteisten
arvoketjut
disruptoituvat**

Digitalisaatio muuttaa työskentelytapoja – keinoäly tulee korvaamaan kokonaisia työtehtäviä.

**Työnteon
murros
kiihtyy**

Digitaalinen murros muuttaa toimialojen ansaintalogiikkaa.

**Liiketoiminta-
mallit
muuttuvat**

... jolla on radikaaleja seurauksia

Kuluttajat ja asiakkaat eivät pala perinteisten toimijoiden asiakkaiksi, kun ovat tottuneet käyttämään digitaalisia palveluita (nopeammin ja halvemmalla).

**Kuluttaja-
käyttäytyminen
muuttuu
nopeasti**

Teollinen internet tulee mullistamaan tavan, jolla tuotantoa tehdään – vaikutusten laajuutta verrataan neljanteen teolliseen vallankumoukseen.

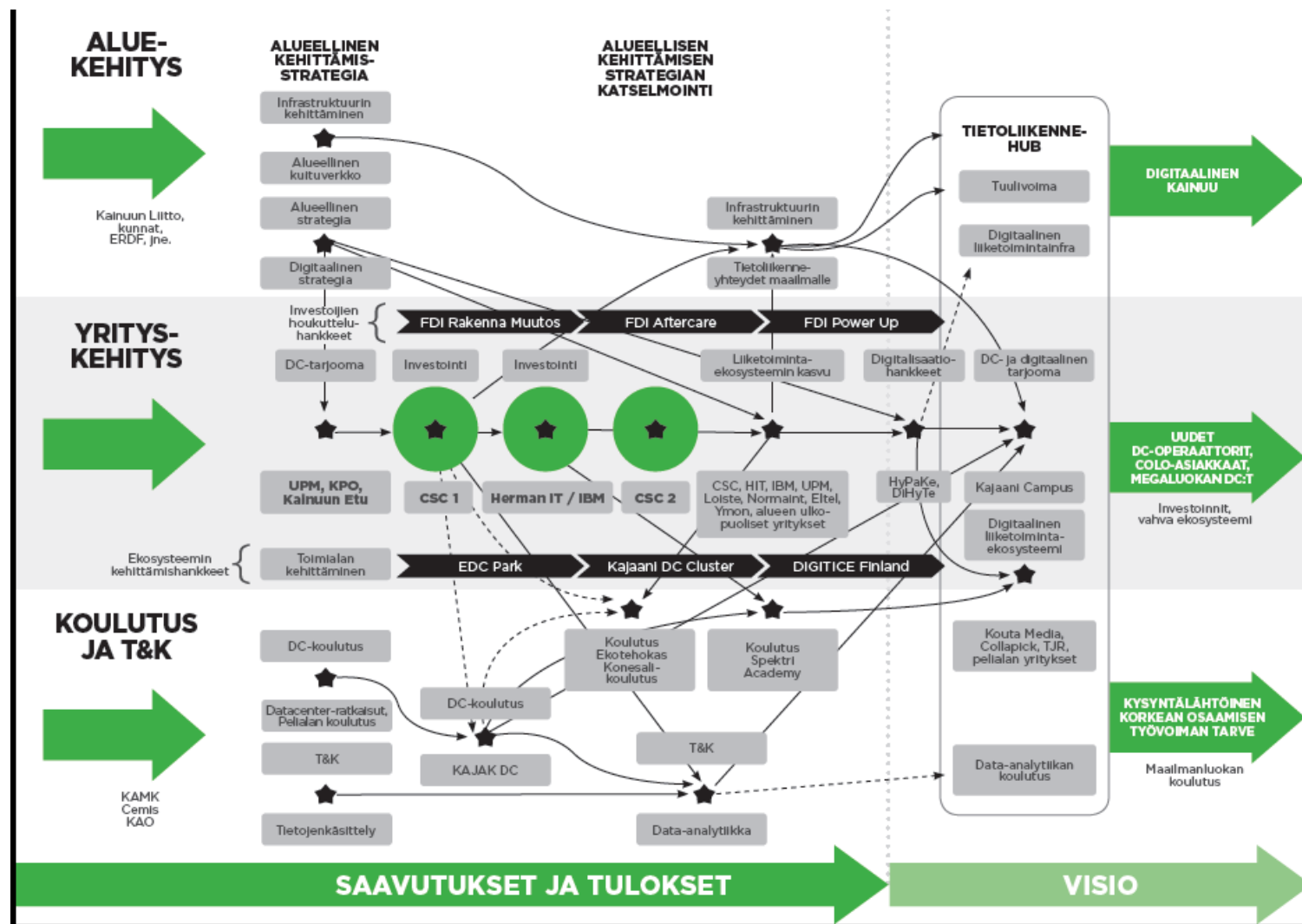
**Tuotanto-
prosessit
mullistuvat**

**Digitaalinen
maine tuo
etumatkaa**

Digitaalisen edelläkävijän maineen saanut yritys nauttii suurempaa arvostusta asiakkaiden ja sidosryhmien keskuudessa kuin verrokkirytykset.

**Palvelu-
liiketoiminnan
merkitys kasvaa**

Tuotteiden yhdenmukaistuttua, teknisen etumatkan saavuttaminen käy haastavammaksi. Paras (ja ehkä ainoa) tapa erottautua ja saada kilpailuetua on sitoa tuotteisiin palveluita.

ÄLYKÄS LIIKENNE & LIIKKUMINEN (MAAKUNNALLINEN)

- Kainuun soten, julkisen liikenteen (ELY/kunnat) ja KELA kuljetuspalveluiden yhteistoiminnan edistäminen
- Yhtenäisten järjestelmien ja matkakorttien kehittämisen edistäminen (mm. avoimet rajapinnat)
- Liikenneviraston juuri alkaneen projektin huomioiminen missä rakennetaan (2018-2020) kansallinen yhteyspiste (National Access Point, NAP), jonka kautta liikkumispalveluja kuvaavat tiedot jatkossa löytyvät (palvelualue, reitit, aikataulut, hinnat ja esteettömyystiedot)
- Sitra suunnittelee myös älyratkaisuita (laajemmin kuin liikenneministeriö, palaveri 5.2.)
- Kehityspolun rakentaminen & mahdollinen kokonaisuutta tukeva kehittäminen

HYVINVOINNIN PALVELUTARJOTIN (maakunnallinen)

- Maakunnallinen palveluiden markkinapaikka
 - Älykäs palvelunohjaus
- Selvitetään (integraatiot): reaaliaikainen henkilökohtainen budjetointi sekä palveluseteli
- https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/150820%20Palvelusetelin_k%C3%A4ytt%C3%B6%2015.pdf
- SotkaNET (palvelusetelikäyttäjien määrä Kainuussa?)

ePALVELUT (Terveys & Hyvinvointi)

- Kotiin vietävät palvelut
- Digitaaliset lähipalvelut
- Digitaalinen palveluohjaus
- Digitaalisten organisaatioiden kehittäminen
- Kainuun Hoivaverkko (edistää yhtenäistä virtuaalista palvelu- ja toimintaverkostoa Kainuun sote, yksityiset palvelukodit, kansanterveys yhdistykset ja KAMK & KAO?)

FDI (ulkomaiset suorat investoinnit) & Kainuu (Matkailu- ja kiinteistömarkkinat)

64 North Portfolio-hanke

Carl Wideman

Johtaja, FDI- & IT-palvelut

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kainuu

Kainuulle tunnustusta Financial Timesilta

Financial Times seuraa fDI Intelligence -osastollaan ulkomaisten investointien kehittymistä koko maailmassa. Osastolla arvioidaan myös eri alueiden ja kaupunkien kehityskeskusten toimintaa ulkomaisten sijoitusten näkökulmasta.

Kainuun Etu Oy sai ainoana kehitysyhtiönä maailmassa Financial Timesilta Specialism Award -tunnustuksen osaamisestaan datakeskusten kehittämisessä.

Lisäksi Kainuun Etu Oy sai Korkeasti arvostettu -maininnan verkkostrategiastaan. Tämä maininta myönnettiin Kainuun Edun ohella Barcelonalle, Edinburghille ja Manchesterille, parhaana palkitun Berliinin lisäksi.

Lähde: Team Finland, 19.12.2016

JULIA MIKEROVA
Independent FDI
consultant

**LAURENT
SANSOUCY**
Director, OCO Global

GRÁINNE BYRNE
Senior research analyst,
FDI Intelligence

STEEN ROSENFALCK
Managing partner,
Miller Rosenfalck

MICHAEL CREAMER
Partner,
Cushman & Wakefield

DOUGLAS CLARK
Director,
Location Connections

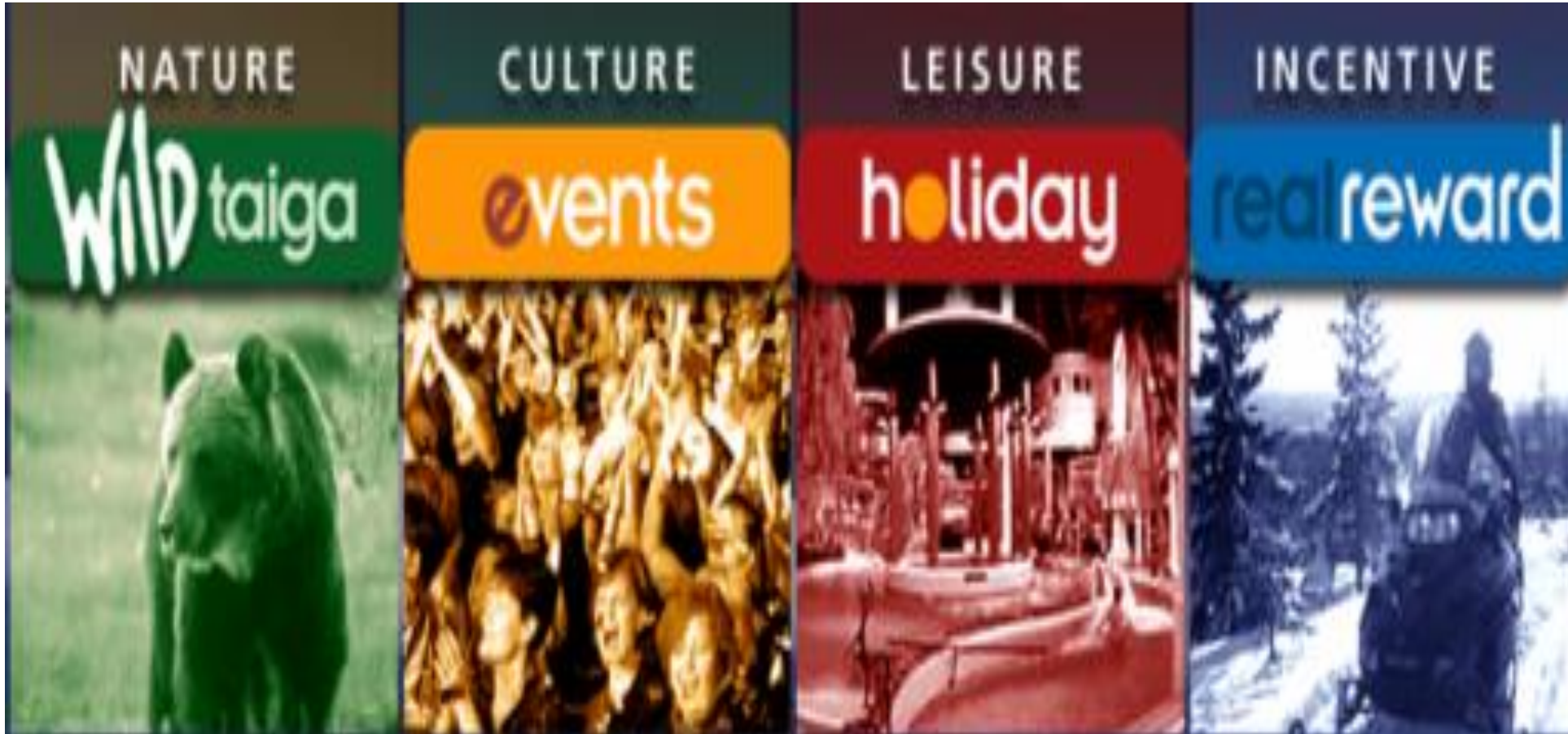
TOP 10 SMALL EUROPEAN REGIONS OF THE FUTURE 2016/17 – FDI STRATEGY

RANK	REGION	COUNTRY
1	Eindhoven Region	Netherlands
2	Pilsen Region	Czech Republic
3	Amsterdam Metropolitan	Netherlands
4	Bristol and Bath	UK
5	Greater Zurich Area	Switzerland
6	Kainuu	Finland
7	Helsinki Region	Finland
8	Utrecht	Netherlands
9	Opole Voivodeship	Poland
10	Greater Ipswich Area	UK

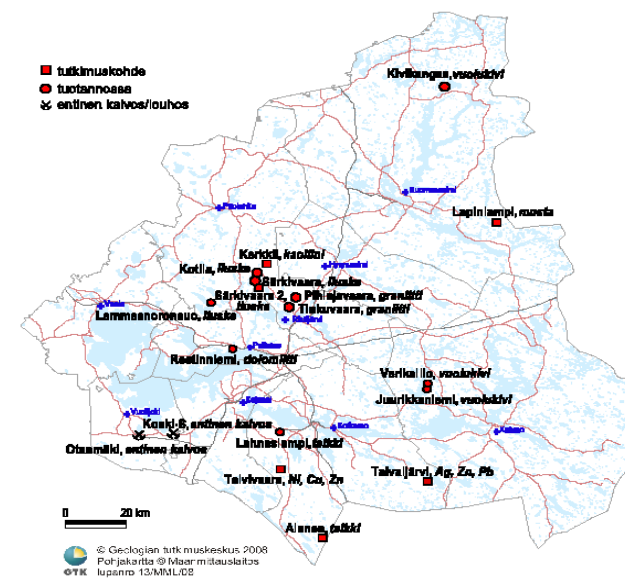
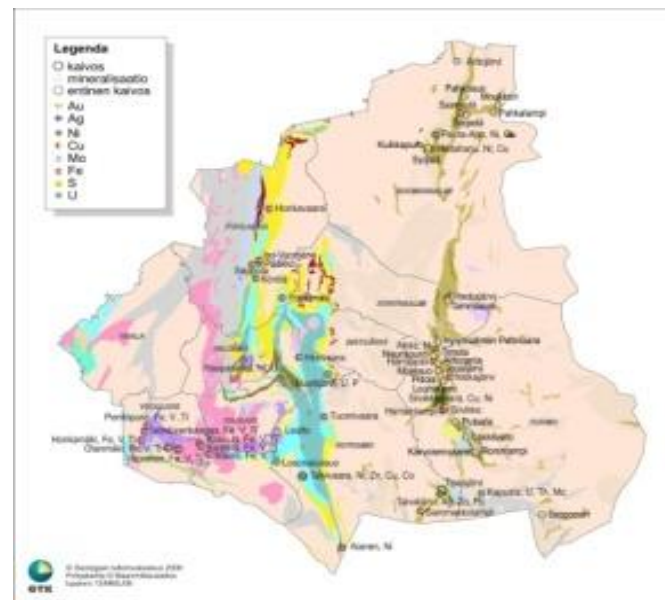
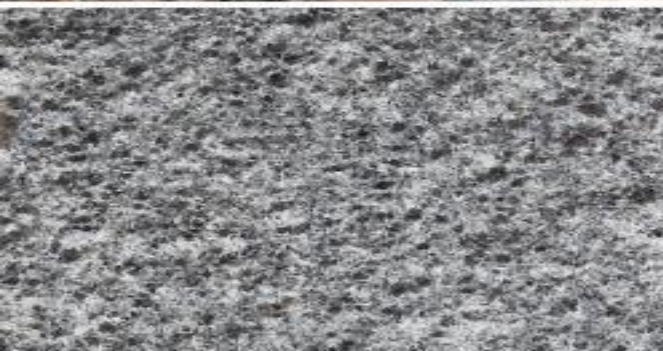
SOME PEOPLE WANT
IT TO HAPPEN.
SOME WISH IT WOULD
HAPPEN OTHERS
MAKE IT HAPPEN

Matkailun keihäänkärjet

KAINUUN KIVI- JA MINERAALIESIINTYMÄT

SOTKAMO SILVER AVAJAISET 21.3.2019, OTANMÄKI 370 TP, XX 2018

KAIVOSALAN

A K T I V O I N T I

Kainuun kaivosalan aktivointihankkeessa on

- tuettu alueen (kaivos-)teollisuuden yritysverkoston sekä erilaisten teemaverkostojen syntymistä Kainuuseen ja lähialueille
- edistetty alueen pk-yritysten ja TKI-toimijoiden innovaatioiden markkinoille etenemistä
- viestitty ulospäin kainuulaista kaivosalaan liittyvää tarjontaa
- sparrattu alueen yritykset osaksi kansallisia kaivos- ja muun teollisuuden palvelu- ja vientiyritysverkostoja.

Kattotavoitteena on ollut yritysten liiketoimintamahdollisuuksien tukeminen ja uuden bisneksen luominen.

Kainuun liitto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vastaukset 11 yrityksen kokeman hyödyn kautta:

- Hankkeen tuoma välitön (sopimukset ja kaupat) rahallinen hyöty **7.135.000 EUR** + tarjouksia sisässä, kauppoja toteutumassa
- **Liikevaihdon kasvu 32,34 %**
- **Työpaikkojen kasvu 26,3 %**
- 10/11 halusi jatkaa teollisuusyritysverkoston hanke- ja markkinointiyhteistyötä hankkeen päättyessä joko kansallisesti tai kansainvälisesti
- Myös laadullinen palaute erinomaista toimenpiteisiin aktiivisesti osallistuneiden yritysten parissa

METALLITEOLLISUUS ON NYT MUKANA MM. KAIVOS- JA KASVUA KAINUUSEEN HANKKEISSA

Metsäbiotalouden arvoketjun kehittämiskokonaisuus

- 1) Biomassan tuotanto MYÖS MARJAT
- 2) Liiketoiminta – Mekaaninen ja kemiallinen jalostus
- 3) Uusiutuva energia
- 4) Metsäekosysteemipalvelut

WOODPOLIS MM. PUURAKENTAMINEN

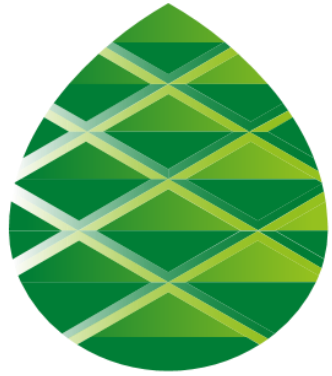

ST1, ST2, KAICELL, NORBIO, CLT, SIVUTUOTTEET - SELVITYS

RAKENNA MUUTOS ! KUN LÖYTYY TAHTO LÖYTYY VOIMA – TUO AATTEHEN AATELOIMA

**KaICELL
FIBERS**

Future opportunities and potential

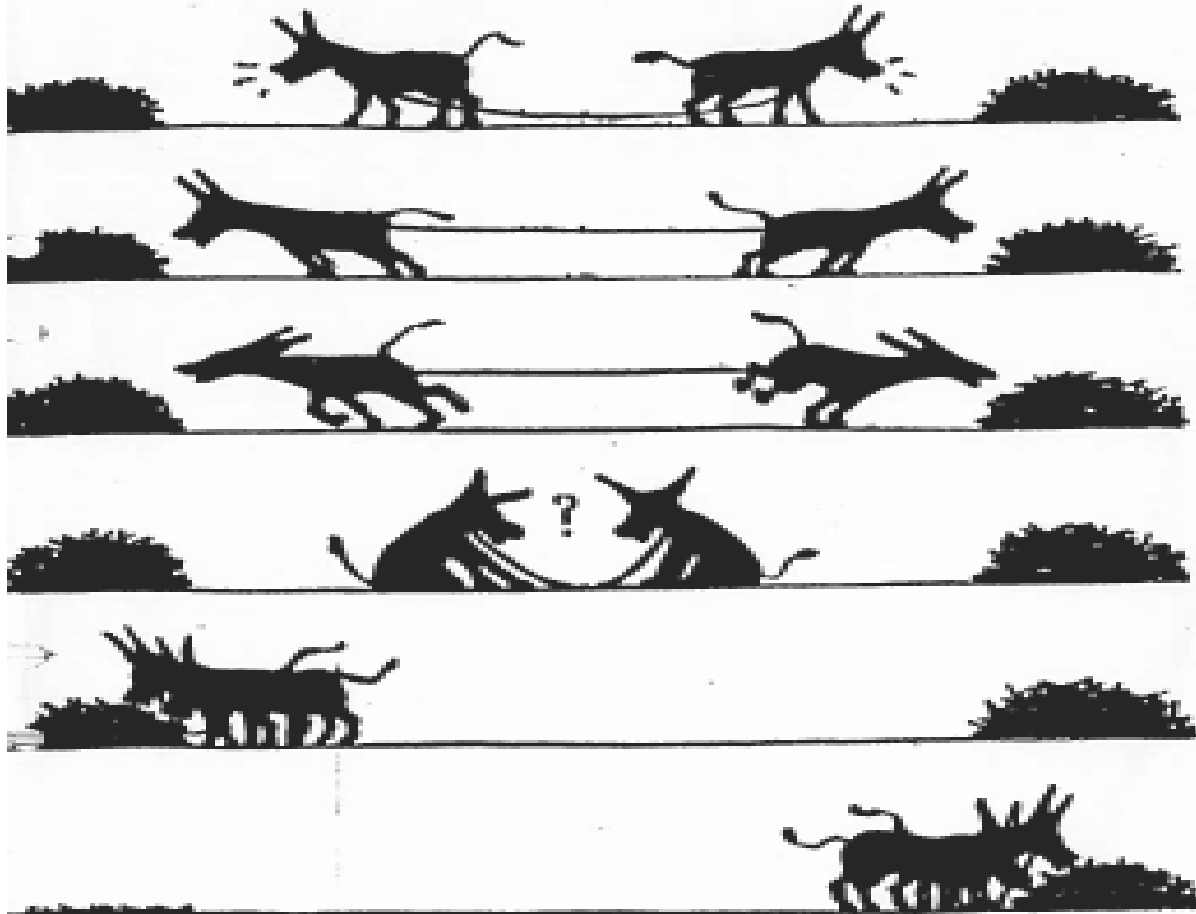
Haasteita

- ✓ MAAKUNNAN YLEISEN KEHITTÄMISTAHTOTILAN HEIKKENEMINEN
- ✓ KAINUUN SULKEUTUMINEN JA NEGATIIVISTEN ASIOIDEN LIIALLINEN ESIINTUONTI
- ✓ ALUEEN TOIMIJOIDEN VÄLISEN YHTEISTYÖ
- ✓ RAHOITUSRAAMIEN KUTISTUMINEN, KUNNAT KOMISSION ESITYS HYVÄ
- ✓ NYT MENEILLÄÄN OLEVAN ERINOMAISEN YRITYSTEN KASVUN HALUN JA KANSAINVÄLISTYMYSEN HALUN MENETTÄMINEN
- ✓ JALKA POIS JARRULTA, NYT MENNÄÄN
- ✓ Kainuulaisten koettu onnellisuus on koko maata korkeampi, 52,2 %, KOKO MAA 50,1

Onko varaa kehittämiseen - onko varaa jättää kehittämättä yhdessä?

Yhteistoiminta.

*"Kainuuseen pitää tulla hiljaa
ja sujahtaa maisemaan huomaamatta.
Pitää hiihtää metsiä, yöpyä mökeissä,
jutella talonväen kanssa illalla.
Vuosien harrastuksen jälkeen saattaa
maakunnan arvoitus hieman avautua."
Veikko Huovinen*

KAINUUN ETU

antti.toivanen@kainuunetu.fi

www.kainuunetu.fi

<http://www.kainuunetu.fi/cms/kainuunetu/1538/Kertomus%20toiminnasta%209-2017%20versio9.7-finali.pdf>